

Jindřich Lerch: Všechno je jinak

Na chodbě divadla jsou už nějakou dobu černobílé fotografie z kamenných her a v září k nim přibýly bíločerné napsané otázky, celkem konkrétní otázky.

A od října visí na dvou největších šedých stěnách v prostoru kavárny dva poměrně rozměrné poměrně podobné a přitom zcela jiné zcela abstraktní obrazy Jindřicha Lercha. Málokdy nám vystavená díla tolik ladila s interiérem divadla jako v tomto případě. Ale nejde jen o vizuální ladění, domníváme se, že hodně podobný je i přístup k tvorbě jako takové.

„Tvorbu beru jako dialog, plátno je mým partnerem k rozpravě. Nevím přesně, kam se dostanu, plány jsou jen v hlavě a nemají

pevných kontur. Drama, napětí při tvorbě, je to, co mě nejvíc zajímá a vzrušuje,“ říká autor o své práci.

Jindřich Lerch: Všechno je jinak
(převedeno do černobíla...)

Zveme vás tedy k dialogu s plátny Jindřicha Lercha před či po každém představení. (hh)

blízké okolí

Slepička a kohoutek (Kohout)

Většina z nás už tuší, že ve veřejném prostoru sídliště Invalidovna se nachází řada uměleckých děl, a pravděpodobně většina z nás už ví o naší snaze ZACHRÁNIT jedno z těchto děl.

Snažíme se zachránit Slepičku – zhruba padesát let starou prolézačku ladných tvarů z betonu od autorky Eleonory Haragsimové, která až do dubna tohoto roku stála pevně zapuštěná v pevných základech v zahradě

bývalé mateřské školky. Nyní je dočasně usazena na dvorku u divadla (viz foto). Investor Daramis Group, který zahájil na pozemku výstavbu bytového komplexu, vyslyšel naši prosbu o záchranu a slíbil nejen, že Slepičku zachová, ale také že ji restauroje a poté vrátí na pozemek, už nikoli jako dětskou prolézačku s klouzačkou, ale spíše jako umělecké dílo.

Těšíme se tedy, že Slepičku potká podobný osud jako krnovského Kohouta. O několik let starší betonová plastika Miroslava Jiravy, která se nachází ve veřejném parku města Krnova, byla v roce 2014 úspěšně restaurována Jakubem Grecem (viz foto). Kohout je uměleckým dílem, ale i prolézačkou pro děti, vstup na ni je ovšem na vlastní nebezpečí :-).

Co je na Slepičce (či Kohoutovi) zajímavého? Stojí za záchranu? Přijďte se podívat a utvořit si názor, velice rádi vám poskytneme další informace včetně dobových souvislostí.

Starší občasníky DK nejen s tématem sídliště Invalidovna najdete na stránkách divadla www.divadlokamen.cz/obcasnik. (hh)

zprávy

Oidipus 11 minut

V polovině června proběhla vcelku nekomorně premiéra kapesního kamenného dramatu, v němž se poprvé představili jako herci a improvizátoři Mirek Paulíček a Martin Vávra. Stejně tak si s námi poprvé zahrál hudebník Petr Varju a jeho dva saxofony. Kapesní antické drama jsme si zahráli opět v září, a to v bunkru v Liberci, a v říjnu doma. Další Oidipus je naplánován na 1. prosince.

pseudointerující obrazy
z pseudointerujícího
Oidipa 11 minut – Lenka Ch,
Michaela P., Martin V

Táhly zvlněný pohyb

V rámci červnového festivalu NODO Ostrava proběhla světová premiéra opery *Táhly zvlněný pohyb podélného předmětu*. Záznam je zde: youtu.be/dUH8JmpPGnw.

úvodník

Není všechno Havel

Zajímalo by mě, proč naše inscenace bývají spojovány s tvorbou Václava Havla. Podle mého názoru jde o naprostý omyl.

Především: Havlova dramata jsou promyšleným zkoumáním (občas ilustrací) jeho filozofických tezí, například o odcizení, o dialektice apod. My žádné teze nezkoumáme, a už vůbec žádné neilustrujeme. Zaměřujeme se na živou přítomnost a hledání „v reálném čase“, s tezemi autora tedy nemůžeme pracovat, herci si řeší své vlastní záležitosti.

Diskusní večer

Proběhl u nás další diskusní večer. Po disharmonickém business dramatu Mamut mamut diskutovali na téma *Kašle umění na diváka?* například skladatel Petr Bakla a kurátor Ondřej Horák.

Pelevin

Začalo zkoušení nové hry, která by měla mít premiéru v únoru příštího roku. Pracovní název je *Dostatečně podmáčená krajina*, další je *Přibližně dvaatřicet zubů*, jaký tedy uvidíme při premiéře? Hra má být na motivy dvou stránek z jedné knihy Viktora Pelevina a na jevišti se snad objeví i profesor Jan Císař.

Pražské domy

V rámci projektu Pražské domy pokračují v divadle přednášky o umění. Po *Minulém snění o Praze budoucí* historika umění Vladimíra Czumala přijdou na řadu *Staré cesty na Novém Městě Pražském*. (hh)

Výzva

Společně s kurátorkou Lucií Váchovou vyhlášíme otevřenou výzvu na výstavní projekty pro rok 2017 v naší malé galerii. Výzva je otevřena různorodým formám umění pro náročnější diváky. Celý text najdete na webu *Divadlo Kámen / Výstavy*.

Dále: Havel tvořil brilantní činoherní dialogy s ostrým vyzněním. Brilantní dialogy neumíme a ostré vyznění nechceme.

Dále: herci v Havlových hrách určitě nemívají pokyn ve smyslu „přístupuj k této situaci zcela otevřeně a žij ji tak, jak v danou chvíli cítíš v kontextu spoluhráčů, atmosféry apod.“ Naši herci takový pokyn zásadně mají.

Naším způsobem dělání divadla bychom Havlovy hry nemohli inscenovat, šli bychom proti konstrukci textu a výsledkem by byla jen zmatená neurčitost; a naopak, naše hry se nedají dělat s typickou činoherní výstavbou situací, kterou jeho hry vyžadují.

(Petr Odo, více na blogu odo.divadlokamen.cz)

otázka

Otázka pro režiséra:

Petře O, první hra divadla nazvaná Kámen vznikla na námět francouzského autora Alaina Robbe-Grilleta, právě připravovaná nejnovější hra divadla vzniká na motivy dvou stránek z knihy Svatá kniha vikodlaka ruského autora Viktora Pelevina. Jak je to tedy s náměty u her Divadla Kámen? Vznikají většinou podle literatury nebo jsou tyto dvě spíše výjimkami?

Na úvod bych jen rád připomněl, že náměty, témata, motivy a podobně jsou pro nás jen stavebními kameny pro vznik něčeho podstatnějšího, co by se třeba dalo nepřesně nazvat „přítomností“ nebo „otevíráním propastí“ nebo... No...

To ovšem neznamená, že bychom se těmi tématy nebo motivy nijak nezabývali, i „pouhým“ stavebním kamenům je nutné věnovat patřičnou pozornost.

Možná i trochu nerad musím přiznat, že mnohé náměty k nám z literatury a jejího okolí opravdu přicházejí. Možná bych byl raději, kdyby přicházely nějak příměji ze života. No nic, nevdá...

dvě otázky

Ve hře *Oidipus 11 minut* se v roli sfingy objevuje Michaela P.

Mišo, jak se ti hraje role sfingy, ve které podstatnou část doby téměř nehybně sedíš u černé zdi jeviště?

Hezká otázka, Heleno. Hraje se mi to skvěle, jsem přece z Kamene. Ale dobře. Hru *Oidipus* už Odo plánoval mnoho let a já ho pořád obtěžovala dotazy „kdy už?“ Tolik jsem se těšila na roli sfingy. Představovala jsem si, jak s dramatickým pohledem a v rudých šatech smetám minutovým monologem nebohého *Oidipa* z jeviště a sebe vrhám ze skály. Výsledek je takový, jak už to v Divadle Kámen bývá, a jsem tomu ráda. Největší dramata, možná i antických rozměrů, se odehrávají většinou v našich hlavách, žaludcích a srdcích a navenek není často poznat téměř nic. Jen tak nehybně sedíme. Možná trochu i o tom je *Oidipus 11 minut*.

S tím Robbe-Grillem je to pravda. Vlastně se mi tou zmínkou připomíná, že bychom měli vzrušující materiál, který stvořil, v budoucnu využít ještě nějak lépe a důkladněji.

Jinak namátkou z poslední doby: *Dopis poslaný poštou* vzdáleně zrcadlí román Thomase Pynchona *Dražba série 49* a možná ještě vzdáleněji i Robbe-Grilletův román *Gumy*. *Oidipus* je samozřejmě podle řecké mytologie (spíše než podle Sofokla). *Mamut mamut* je na námět ústně podaný Martinem Markem. *Ztráta obsahu* se zase pokouší zpracovávat všechny blbě situační komedie světa. No a ta nová hra, kterou připravujeme, je opravdu na motivy z Viktora Pelevina.

U jiných her si naopak žádné souvislosti s literaturou nejsem vědom, týká se to namátkou *Ras al Chajmy* nebo *Asi ani zahrady*. Kromě *Oidipa* není ovšem žádná z našich her převyprávěním nějakého textu, používáme skutečně jen vzdálené motivy. Kdybychom na to neupozornili, diváci by to většinou ani nepoznali, ani kdyby tu konkrétní knihu měli přečtenou.

Máte-li otázku na režiséra nebo některého herce DK, pošlete ji prosím na adresu info@divadlokamen.cz. (hh)

Mišo, a jaký je tvůj vztah ke sfingám obecně? Přitahují tě nějak?

Musím říci, že jsou mi tyhle antické „příšery“ vlastně velmi sympatické. Mají svůj pevně daný úkol, který si nevybraly, často při něm zahynou a plní ho svědomitě. Nevím nevím, jak by se bez nich točil svět.

A jestli mě nějak zvažt' přitahují právě sfingy? Ani ne, moje favoritka byla vždycky spíš Medúza. *(ptala se Helena H)*

Miša Přikrylová, sfinga, *Oidipus 11 minut*

rozhovor

Při premiéře hry *Oidipus 11 minut* si roli Láia zahrál Martin Vávra a v roli *Oidipa* se objevil Mirek Paulíček, položili jsme jim tedy otázky:

Martine, dá se osud obalamutit?

Jestli existuje osud, tedy něco, co je v životě dopředu dané, pak se obalamutit nedá. Tím se však nemusí trápit ti, kteří nevěří tomu, že nějaká věštka jejich osud zná. Kdyby se *Oidipus* nebál věštby, otce by stejně zabil, ale psychicky by na tom byl mnohem lépe.

Martin V, *Oidipus 11 minut*

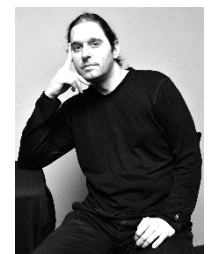
Martine, co ty bys jako dělal, kdyby ti nějaká věštka předpověděla smrt, za kterou by měl být odpovědný tvůj syn?

Násilí v rámci přibuzenstva je poměrně obvyklé. Taková věštba by mě mohla jen těžko rozházet.

Martine, jaký je podle tebe Láios otec?

No, Láios jedno dítě unesl z cizího města, druhému propíchnul nohy kolíkem a nechal je pohodit v lese. Myslím, že toto není správný vzorec chování dospělého muže k dítěti. Zvláště to s tím kolíkem mi přijde dost nechutné. Jako otec Láios selhal.

Miroslav P, *Oidipus 11 minut*

Mirku, dá se osud obalamutit?

Jistěže nedá. Je ovšem otázka, co je to osud. Osud je totiž jen určitá struktura našich životů: zabít otce, oženit se s matkou, vypíchnout si

oči... Čím však tuto strukturu naplníme, to je naše věc. Co si udělám k večeri, na co půjdu do divadla nebo jakou knihu si přečtu, to do osudu tak úplně nepatří, v tom spočívá lidská svoboda. Osud je to, na co se dá říct jedině: „No teda.“

Mirku, co ty bys jako dělal, kdyby ti nějaká věštka předpověděla zabití otce, sňatek s matkou, vypíchnutí očí, toulání se světem a klidnou a požehnanou smrt?

Pokud by začala tím, že nejsem ten, kdo si myslím, že jsem, předpokládal bych, že má nejspíš pravdu. Leckdy se ostatně proroctví splní už tím, že se vysloví, to jsou ta proroctví tzv. sebenaplnující se - ostatně kdyby *Oidipův* biologický otec o věštbě nevěděl, nic by se nestalo. Ale asi bych se kvůli tomu nevěšel, stávají se i horší věci, tohle je vlastně jen taková rodinná tragédie... Koneckonců ani nevím, jestli je to všechno dobrý důvod k vypichování očí.

Mirku, jaký je podle tebe *Oidipus* syn, otec, manžel a král?

Král byl určitě znamenitý, v tom ostatním zjevně pokulhával. Jedna dcera se mu ale celkem vydařila a ani ta druhá, o níž toho moc nevíme, nejspíš nebyla vychovaná špatně. Z dnešního pohledu navíc doma nikoho nebil, byl silně monogamní a nerozváděl se, takže to s ním tak zlé nakonec nebylo, klidnou a požehnanou smrt si rozhodně zaslouží.

(ptala se Zdeňka B)

báseň

smrtný noční skřek
asi pták
život unikající hrdlem rány
stromy cudně zakrývají místo děje
pomalu
přikazuje panička
pomalu to opakuje

(Martin V)